

MATURITNÍ TÉMATA PŘEDMĚTU DĚJEPIS

Školní rok 2026/2027, pro studijní obor 79-41-K/41 Gymnázium

Č.j.: SŠ-ŘŠ/890/26

1. PRAVĚK

- Přehled geologických období Země
- Vývoj rodu Homo a jeho kulturní a biologické proměny
- Doba kamenná (počátky náboženství, základní kultury, neolitická revoluce)
- Doba bronzová (vliv kovu na společenské a hospodářské vztahy)
- Doba železná (období Keltů, Germánů a Slovanů na našem území)
- **Povinná otázka:** *Na konkrétních příkladech vysvětlete, proč může být poznání pravěku důležité pro pochopení vývoje člověka, společnosti a vztahu člověka k přírodě.*

2. MEZOPOTAMIE A EGYPT

- Sumer jako kolébka civilizace (dějiny, kultura, písmo)
- Babylonsko-asyrské soupeření (charakteristika obou států včetně kulturních odkazů)
- Egyptské dějiny (charakteristika Staré, Střední a Nové říše, výběr významných panovníků)
- Kultura a společnost Egypta (stavby, písmo, malířství)
- **Povinná otázka:** *Vyberte dvě oblasti, ve kterých navazujeme na starověké civilizace.*

3. ANTICKÉ ŘECKO

- Kréta jako první státní útvar (dějiny, kultura, písmo)
- Počátek pevninského osídlení a Mykény
- Řecko-perské války (příčiny, bitvy, následky)
- Athény a Sparta (rozdíly v uspořádání polis, válečné soupeření, dominance nad Řeckem)
- Alexandr Makedonský (tažení proti Persii, helenismus)
- **Povinná otázka:** *Vyberte jednu oblast vědy a jednu oblast kultury ovlivněnou Řeckem.*

4. ANTICKÝ ŘÍM

- Etruskové (charakteristika, vznik Říma)
- Římská republika (charakteristika státní správy Říma, púnské války, římská expanze, krize římské republiky, triumviráty)
- Římské císařství (význam principátu a dominátu, výběr císařů, vznik křesťanství, pád Říma)
- **Povinná otázka:** *Porovnejte jeden prvek římské a současné státní správy.*

5. STŘEDOVĚKÁ EVROPA

- Charakteristika feudální společnosti
- Svatá říše římská (vznik, vývoj, významní panovníci)
- Byzantská říše (vznik, vývoj, významní panovníci)
- Arabská říše (vznik, vývoj, charakteristika islámu, arabská kultura a společnosti)
- Kyjevská Rus (vznik, vývoj, významní panovníci)
- **Povinná otázka:** *Na dvou příkladech popište, které prvky středověké společnosti jsou stále patrné.*

6. POČÁTKY ČESKÉHO STÁTU

- Sámova říše a Velká Morava (vznik, přehled panovníků, mise Cyrila a Metoděje)
- První knížata
- Bratrské soupeření – Václav a Boleslav (vznik svatováclavské tradice, sv. Vojtěch jako druhý český biskup)
- Proměna Čech za knížete Břetislava
- První čeští králové – Vratislav a Vladislav
- **Povinná otázka:** *Jak se v průběhu let manipulovalo s odkazem sv. Václava? Uved'te dva příklady.*

7. VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK V ČECHÁCH

- Dědiční čeští králové (výběr podstatných informací od Přemysla Otakara I. k Václavu III.)
- Lucemburkové na českém trůnu (výběr podstatných informací od Jana Lucemburského k Václavu IV.)
- Kultura českého vrcholného středověku
- **Povinná otázka:** *Popište dnešní optikou jeden pozitivní a jeden problematický krok vlády Karla IV.*

8. KRIZE STŘEDOVĚKÝCH ČECH

- Husitská revoluce (život a dílo Jana Husa, důvody husitských bojů, křížové výpravy a jejich následky)
- Jiří z Poděbrad (nástup Jiřího k moci, diplomatické mise, soupeření s Korvínem)
- Jagellonci – Vladislav a Ludvík
- **Povinná otázka:** *Jak se dnes zachází s odkazem husitství? Uved'te dva příklady.*

9. PROMĚNY SVĚTA V NOVOVĚKU

- Reformace (SŘŘ, Švýcarsko, Anglie a Francie)
- Zámorské objevy (objevování Asie, Ameriky, dobývání jihoamerických říší)
- Třicetiletá válka v Evropě (příčiny, válka dánská, švédská, francouzská, následky bojů)
- Občanská válka v Anglii (příčiny, průběh, následky)
- **Povinná otázka:** *Stručně vysvětlete, proč vedly v novověku náboženské rozdíly k válkám, zatímco dnes církve spíše spolupracují?*

10. ČECHY V RANÉM NOVOVĚKU

- Nástup Habsburků na český trůn (přehled panovníků od Ferdinanda Habsburského po Matyáše)
- Třicetiletá válka v Čechách (stavovské povstání, válka česko-falcká, staroměstská exekuce a její následky)
- **Povinná otázka:** *Jak ovlivnila třicetiletá válka českou národní identitu? Uved'te dva příklady*

11. OSVÍCENSTVÍ, REVOLUCE A NAPOLEONSKÁ EVROPA

- Vznik osvícenství a jeho vliv na panovníky (Marie Terezie, Josef II., Fridrich II. v kontrastu s Kateřinou Velikou)
- Americká válka za nezávislosti (příčiny, průběh, následky)
- Velká francouzská revoluce (příčiny, průběh, následky)
- Napoleonské války (přehled nejpodstatnějších událostí od italského tažení po Waterloo)
- **Povinná otázka:** *Je Napoleon spíše osvoboditel, nebo diktátor? Argumentujte dvěma příklady.*

12. PONAPOLEONSKÁ EVROPA

- Vídeňský kongres a Svatá aliance
- Rebelie v 1. polovině 19. století (Španělsko, Polsko, Francie, Rusko)
- 1848 (příčiny, průběh – Německo, Itálie, Rakousko, Čechy, Uhersko, Francie, následky)
- Průmyslová revoluce (příčiny, nejdůležitější vynálezy a vynálezci)
- **Povinná otázka:** *Na konkrétním příkladu vysvětlíte podobnost mezi průmyslovou a digitální revolucí.*

13. VZNIK MODERNÍHO SVĚTA

- Sjednocení Itálie a Německa (příčiny, průběh, následky)
- Druhé císařství ve Francii (Napoleon III., pařížská komuna, vznik třetí republiky)
- Americká občanská válka (příčiny, průběh, následky)
- Viktoriánská Británie (velikost impéria, búrské války, vznik dominií)
- **Povinná otázka:** *Může být nacionalismus pro společnost přínosný i nebezpečný? Uveďte na dvou příkladech.*

14. PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA

- Vznik Trojspolku a Trojdohody
- První světová válka ve světě (západní, italská, východní fronta)
- První světová válka v českém kontextu (první odboj, legie, boj za vznik samostatného státu)
- Bolševická revoluce v Rusku (příčiny, průběh, následky)
- **Povinná otázka:** *Posuďte, zda je první světová válka v dnešní české společnosti připomínána méně než jiné historické události. Svě tvrzení doložte dvěma příklady.*

15. MEZIVÁLEČNÉ SVĚTOVÉ DĚJINY

- Versailleský mírový systém (důsledky pro vítěze a poražené)
- Itálie (nástup fašismu)
- Německo (Výmarská republika, nástup nacismu, vznik Třetí říše a Norimberských zákonů)
- SSSR (nástup Stalina, celospolečenské čistky, pakt Molotov-Ribbentrop)
- USA (izolacismus a krach na newyorské burze)
- **Povinná otázka:** *Porovnejte vybrané znaky extremistických ideologií 30. let 20. století s projevy extremismu v současnosti. V čem jsou podobnosti a v čem rozdíly?*

16. MEZIVÁLEČNÉ ČESKOSLOVENSKÉ DĚJINY

- Vznik ČSR (28. říjen, vznik ústavy, boje s Němci, Poláky a Maďary)
- Československo – diplomacie, hospodářství, politická scéna
- Mnichovská dohoda (příčiny a důsledky)
- Druhá republika (charakteristika společnosti a politické scény)
- **Povinná otázka:** *Vyberte dva problémy první republiky, které jsou aktuální i dnes.*

17. DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

- Přehled nejdůležitějších bojů v Evropě (Francie, SSSR)
- Přehled nejdůležitějších bojů ve světě (Afrika, Pacifik)
- Protektorát (vznik, druhý odboj, heydrichiáda, SNP, osvobození)
- Spojenecké konference (Teherán, Jalta, Postupim)
- **Povinná otázka:** *Na konkrétním příkladu ukažte, jak se proměňuje pohled na druhou světovou válku.*

18. STUDENÁ VÁLKA

- Počátek železné opony (první berlínská krize, odhalení kultu osobnosti a jeho následky)
- Korejská válka, kubánská krize, válka ve Vietnamu
- Izraelsko-arabské soupeření (přehled válek a konfliktů)
- Čína (nástup komunismu, experimenty Mao Ce-Tunga)
- **Povinná otázka:** *Stručně vysvětlete, proč někteří historici mluví o „nové studené válce“.*

19. KOMUNISTICKÉ ČESKOSLOVENSKO

- Třetí republika (Košický vládní program, vznik Národní fronty, „vítězný“ únor 1948)
- 50. léta (politické procesy, měnová reforma, uvolňování po smrti Stalina)
- Pražské jaro a okupace
- Normalizace (rozbor tehdejší československé společnosti, hospodářství a politiky)
- **Povinná otázka:** *Uveďte dva důvody, proč část společnosti vzpomíná na komunismus pozitivně.*

20. KONEC BIPOLÁRNÍHO SVĚTA

- Pády komunistických režimů (NDR, Maďarsko, Polsko, Rumunsko, Jugoslávie)
- Zánik Sovětského svazu
- Sametová revoluce (příčiny, průběh, následky)
- Přehled konfliktů 21. století (válka proti terorismu, uprchlická krize, rusko-ukrajinské soupeření)
- **Povinná otázka:** *Představují dnešní konflikty hrozbu nového rozdělení světa? Zdůvodněte.*

Ke každému okruhu patří povinná aktualizací otázka, na kterou žák během maturitní zkoušky odpovídá.

V Praze dne 1. 9. 2026

PhDr. Ing. Lukáš Hons v. r.
ředitel školy